

Шипотілова О. П.

ORCID: 0000-0002-9842-8157
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри довузівської підготовки
Одеський національний морський університет
м. Одеса, Україна

Кожанов А. В.

ORCID: 0000-0002-6696-6874
кандидат історичних наук,
доцент кафедри українознавства
Національний університет «Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна

УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НА ОДЕЩИНІ ВПРОДОВЖ 1980-Х РОКІВ

Ключові слова: Китайська Народна Республіка (КНР), культура, морська галузь, співробітництво.

Українсько-китайське співробітництва на Одещині протягом 1980-х рр. бере свій початок саме з морської галузі. За повідомленням газети «Знамя коммунизма» в 1983 році до Одеси приїхала китайська делегація, яку очолював начальник кабінету керівної групи портових робіт Державної ради КНР Лян Куанбай. Китайську місію супроводжував перший секретар посольства КНР в СРСР Ван Сінхуа. Під час візиту делегація ознайомилась із організацією портових робіт у Чорноморському пароплаванні, проведено ділові переговори в Міністерстві морського флоту СРСР. Упродовж п'яти днів китайські гості в Одесі відвідали Одеський, Іллічівський (нині Чорноморський) та Південний морські порти, побували на пасажирському лайнері «Леонід Брежнев», у морських навчальних закладах, проектно-конструкторських установах. В останній день їх прийняв голова Одеського міськвиконкому В. Симоненко [1, с. 3].

У 1986 році до КНР завітала одеська морська делегація. До її складу входив заступник начальника Чорноморського пароплавання А. Луговцов. На шпальтах газет він відмітив, що: «Були ми в найбільшому порту країни Шанхаї, річний вантажообіг якого досягає 100 мільйонів тонн, Тяньцзіні – відомому своїми контейнерними терміналами, Циньхуандао, де багато вугільних і нафтових причалів, Даляні, що займає перше місце перевалки експортно-імпортних вантажів, а також в Наньтуні. Порти Китаю – це сучасні механізовані лінії, реконструкція яких буде йти до кінця 1990 року та намічено побудувати 120 нових причалів, розвивається контейнеризація. Усі порти входять в систему Міністерства

комунікацій КНР. У результаті політики децентралізації деякі з них виявилися в оперативному підпорядкуванні міської влади. Тим самим, їм вдалося придбати більшу самостійність у вирішенні господарських питань. За міністерством залишені, координація, перспективне планування і розвиток. Начальник порту Далянь, наприклад, одночасно є головою транспортного комітету міськвиконкому, і, помічником мера міста. Йому підкоряються всі міські транспортні підприємства, включаючи авто-, авіа- і залізничні. Наші чорноморські теплоходи везуть у Китай мінеральні добрива, кукурудзу, тощо. Основною метою поїздки стало подальше розширення українсько-китайського співробітництва в сфері морського транспорту» [2, с. 4].

У 1989 році в Одесі гостювала китайська делегація із Даляня. За чисельністю населення, вантажообігом порту, господарською структурою і навіть кліматом він багато в чому схожий на Одесу. Ці обставини визначили особливий характер перебування в місті китайської делегації Далянського зовнішньоекономічного торговельного об'єднання на чолі з його генеральним директором Лі Цзяньфу.

Окрім, морської галузі китайців на початку 1980-х років зацікавила співпраця з Одеським сталелітотним канатним заводом імені Ф. Е. Дзержинського. Про активну трудову діяльність китайців на канатному заводі свідчать численні публікації в пресі. Наприклад, в статті «Визит друзей» піднімалося питання про зустріч китайської делегації з трудовим колективом сталелітотного заводу. Представники харбінської делегації прагнули вивчити організацію роботи заводу, передові технології, перейняти набутий досвід одеситів [3, с. 1].

Наприкінці 1980-х років китайці стали цікавитись співпрацею в сільськогосподарській галузі. Відомо, що Одеський припортовий завод активно постачав мінеральні добрива до КНР, в 1989 році вони поставили в Китай мільйон тонн туків. А в жовтні того ж року делегацію Одеського заводу сільгоспмашинного будівництва імені Жовтневої революції запросили до Шанхаю. Завод уклав вихідні контракти на постачання до КНР плугів, виготовлення окремих деталей до них. Протягом 1989–1990 років завод мав поставити до Китаю першу продукцію – плуги марки ПЛН–5–35, лемеші, а також нестандартні прилади на суму півмільйона рублів [4, с. 1].

Для розвитку та популяризації китайської культури в Одесі в 1980-ті роки засновано курси з вивчення китайської мови в кооперативі «Дальний Восток» за підтримки місцевої організації Українського товариства дружби та культурних зв'язків із зарубіжними країнами. Курси стали дворічними, відділення товариства забезпечувало одеситів спеціальною літературою, посібниками і підручниками з вивчення китайської мови та культури. В якості волонтерів брали участь китайські студенти, аспіранти. Аспірант біологічного факультету Одеського державного університету У Гуан повідомив кореспонденту ТАРС, що він і

його друзі активно допомагають вивчати китайську мову всім охочим і більшість слухачів курсів почали вільно спілкуватися [5, с. 1].

Навесні 1989 року в Одеському музеї західного і східного мистецтва проведено виставку 125 робіт члена Спілки художників КНР Дай Шіхо. Художник закінчив Пекінський педагогічний інститут, був аспірантом Центральної Академії мистецтва. Після закінчення аспірантури став доцентом факультету монументального живопису. Виставка художника стала знаковою подією в культурному житті Одеси [6, с. 2].

У 1980-ті роки в Одесі китайці активно організовують гастрольні тури своїх музикантів. Одним із таких заходів стають концерти у залі Одеської філармонії. Упродовж зазначено часу гостями філармонії були Чжан Феньї (сопрано), Чжань Меньхуа (меццо-сопрано), Сюе-Вей (скрипка), лауреати міжнародних конкурсів Фу Хайцзін (баритон) і Вей Даньвень (фортепіано), Цуй Шігуан (фортепіано). Вони представляли творчість китайських композиторів і народну музику КНР. З музикантами з Китаю співпрацював ансамбль народної музики «Мозаїка» та солістка Одеського академічного театру опери та балету Л. Ширіна. Китайці брали участь у відкритті гастролей театру, прослухали оперу «Тарас Бульба» українського класика М. Лисенка [7, с. 1].

У науково-освітній сфері китайці впродовж 1980-х років співпрацювали з Одеським політехнічним інститутом. Доцент кафедри організації підприємництва ОПІ О. Борисов стажувався в коледжі промислового і комерційного менеджменту Народного університету Китаю під керівництвом професора Ші Лімін (кафедра АСУ). Одеський інститут інженерів морського флоту (зараз ОНМУ) в 1980-ті роки активно готував спеціалістів для КНР. Про що свідчать укладені договори з суднобудівними, судноремонтними підприємствами і проектними організаціями, такими як Тяньзіньська компанія суднобудівної промисловості, Дев'ятий проектно-дослідний інститут, Даляньська суднобудівна корпорація. Випускниками Одеського інституту інженерів морського флоту були Ля Інчень, який став академіком Академії наук КНР та Лі Цзянь, який був віце-президентом Всекитайської кораблебудівної корпорації.

Отже, внаслідок проведеного дослідження ми можемо стверджувати, що в сфері морської галузі українсько-китайське співробітництво було тісним. Про що свідчать підписані договори про співдружність, обмін делегаціями, досвідом роботи у портах, численні візити китайців до Одеси, інтерв'ю з керівництвом Чорноморського пароплавства. Для китайців Одеса – місто-порт стало майданчиком модернізації власної системи морської галузі, тому що наприкінці 1980-х років у КНР ця сфера ще не була настільки технологічно розвинута. Щодо інших промислових галузей, то китайців цікавила співпраця в сільському господарстві, виробництві двохкасетних магнітофонів, технічних приладів для простих споживачів. КНР активно популяризувала китайську культуру, мову. Впродовж досліджуваного періоду сторонами підписано численні договори про обмін досвідом, стажування між одеськими і китайськими

вченими, створення курсів з вивчення китайської мови, культури та традицій, виставки експонатів китайського мистецтва тощо.

Література:

1. Остроуценко С. «Мы за развитие добрых отношений», – говорят члены китайской делегации // Знамя коммунизма. 1983. № 218. 12 ноября.
2. Кноп А. Морской диалог. Развиваются советско-китайские связи в области морского судоходства // Знамя коммунизма. 1986. № 115 (11854). 15 июня.
3. Змиенко С. Визит друзей // Вечерняя Одесса. 1989. 8 мая.
4. Есть китайский партнер у зоровцев // Вечерняя Одесса. 1989. 27 октября.
5. Изучение китайского языка в Одессе // Знамя коммунизма. 1989. 18 мая.
6. Крещук В. Глазами китайского художника // Рабочая газета. 1989. 30 марта.
7. Илюшин И. Мастера искусств КНР // Знамя коммунизма. 1984. 7 июля.